

IK LEEF IN EEN WERELD DIE IK NIET KEN

In verband met privacy zijn sommige namen in dit boek gefingeerd.

Publicatie eerste t/m derde druk: voorjaar 2017
ISBN: 978 90 78905 042

Publicatie als e-book: najaar 2017
ISBN: 978 90 78905 998

© 2017 Marjolijn Markus

Foto auteur Céline Dankaarts

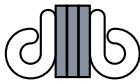
Omslagontwerp Linda Hirzmann

B R A I N B O O K S
www.uitgeverijdebrouwerij.nl
NUR: 402

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door printouts, kopieën, of op welke andere manier dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

**IK LEEF
IN EEN WERELD
DIE IK NIET
KEN**

MARJOLIJN MARKUS

2017

Uitgeverij de Brouwerij
Maassluis

Dit boek draag ik op aan het personeel en de vrijwilligers van geriatrisch centrum Breede Vliet, onderdeel van de Argos Zorggroep. Voor de liefdevolle zorg aan mijn vader en de steun die ik elke keer weer kreeg. Maar bovenal omdat ze mijn vaders waardigheid tot het laatst hebben weten te behouden.

Marjolijn De Jong-Markus

1

Onderweg naar Capelle aan den IJssel kom ik bij afslag Ridderkerk in een file terecht. Ik was later van huis gegaan dan anders wanneer ik naar mijn vader ga en had eigenlijk verwacht zo door te kunnen rijden. Ik bel hem dat ik iets later ben, wat geen probleem is, want er is toch nog een cliënt bij hem.

Gelukkig valt het allemaal mee en rijd ik maar vijf minuten later dan gepland de Meerkoetstraat in. Mijn vader (hij wordt buiten zijn cliënten om door iedereen Koos genoemd, ook door ons als kinderen) heeft al sinds jaren een accountantskantoor aan huis. Op de bovenverdieping zijn er drie kamers voor ingericht. Als ik naar binnen stap, roep ik naar boven dat ik er ben en neem een Nespresso. In de woonkamer ga ik op de bank zitten en voel me weer 'thuis'.

De inrichting is niet zoals je bij veel van zijn leeftijdsgenoten ziet donker eiken, maar best modern. Een strak, blauw bankstel en een moderne, glazen salontafel op een groot Picasso-vloerkleed. Aan de ene muur een groot schilderij van een cliënt en aan de andere een wandmeubel dat werd ontworpen door zijn broer die binnenhuisarchitect is. De planken aan de muur lijken te zweven. Tegenwoordig zie je dat ook bij IKEA, maar toen hij het aanschafte, was het

heel bijzonder. Ook hangt er een prachtige icoon die hij in 1981 gekocht heeft op een veiling toen hij bij mij in Brielle was. Hij kocht het voor vijftienghonderd gulden en het was voor mij de eerste ervaring bij een veiling.

Hij heeft deze inrichting al meer dan twintig jaar en in al die tijd is alleen de bank een keer vervangen.

Op de planken aan de muur staan heel veel boeken die hij af en toe weer eens op volgorde zet. Koos heeft in zijn leven al veel gelezen en doet dit nog steeds. Goethe, Gabriel García Márquez, Siebeling, Kafka maar ook ‘populaire’ boeken zijn er in overvloed. Veel heb ik op zijn aanraden gelezen en het leuke is om er daarna met hem over te praten.

Naast zijn stoel ligt op het glazen bijzettafeltje een vijfsterren cryptogram. Terwijl ik die oppak om te kijken of ik nog wat voor hem kan aanvullen hoor ik gestommel boven. Even later neemt Koos afscheid van iemand bij de deur en komt daarna de kamer in.

‘Wat fijn dat je er bent. Sorry, dat het even duurde maar er waren wat problemen bij deze cliënt thuis.’ Typerend mijn vader, buiten zijn werk als accountant is hij ook voor velen een soort maatschappelijk werker.

‘Ik ben hier nog niet zo lang hoor en wilde net in uw cryptogrammenboekje beginnen. Zal ik een Nespresso voor u pakken?’ Eigenaardig voor velen, maar ook wij, zijn kinderen, zeggen Koos tegen hem. Tegelijkertijd spreken we hem met u aan. Waarom? Dat kan niemand uitleggen.

‘Koffie, daar ben ik wel aan toe, en aan een sigaret.’

Terwijl ik de keuken inloop vraagt hij hoe het bij mij thuis is. Als we samen van de koffie genieten zit Koos in zijn stoel met zijn benen over elkaar en een sigaret tussen zijn vingers: zijn standaardhouding. Ik vertel hem over Pims werk bij de

gemeente Spijkenisse en over de belevenissen van Deborah en Céline. Dan zegt hij uit het niets: ‘Ik stop volgende week met autorijden. De auto gaat naar Petra, want die heeft zo’n oude kar, en met drie kinderen op de achterbank is dat niet veilig. Die van mij is groter en in betere staat.’

Even val ik stil en vraag waarom hij dit besloten heeft.

‘Van de week kwam ik ’s avonds bij een cliënt in Nieuwerkerk aan den IJssel vandaan en het regende heel hard. Ik vond het doodeng en daarnaast wordt het ook steeds drukker op de weg. Toen ik thuiskwam heb ik de knoop doorgehakt.’

Petra is de particuliere hulp van Koos, zij maakt zijn huis schoon en doet zijn was.

‘Zo, dat is wel een hele stap. Ik vind het erg moedig, maar hoe gaat u dan naar uw cliënten toe?’ Terwijl ik dit vraag realiseer ik me wat een verstandige beslissing dit eigenlijk is. Hij is al een poosje een gevaar op de weg. Als hij vanuit Capelle aan den IJssel naar ons in Brielle komt, houd ik altijd mijn hart vast. Steeds vaker zit er een deuk in zijn bumper doordat hij paaltjes over het hoofd ziet.

‘Die kunnen naar mij toekomen en anders moeten ze me even ophalen. En als ze me komen ophalen kan ik misschien mee-eten,’ zegt hij lachend. Dat klopt wel, hij is graag gezien en heeft sommige cliënten al meer dan veertig jaar. Bij een paar van hen wordt hij al jaren meteen bij het avondeten uitgenodigd.

Al sinds mensenheugenis heeft hij zijn eigen zaak, de laatste jaren werkt hij vanuit huis. Personeel heeft hij niet meer. Alleen Tanja, die is er meestal één keer per week om afspraken te maken en wat administratieve werkzaamheden te doen. In het verleden had hij een paar mensen in

dienst en was zijn kantoor op een andere locatie. Zijn werk was zijn passie, en nu, op zijn 77e, is dat nog steeds zo. Als hij in de avonduren afspraken heeft, gaat meestal de laatste cliënt nog even mee naar de woonkamer voor een borreltje.

‘Toch zal het wel wennen voor u zijn want het is ook een stukje zelfstandigheid wat u opgeeft.’

Ik zie een beetje vertwijfeling op zijn gezicht maar dan zegt hij: ‘Ach, ik word ouder en daar moet ik maar aan wennen.’

‘Zullen we voortaan samen de boodschappen doen? Dan spreken we gewoon af op welke dag we gaan en als ik een keer niet kan, hebben we altijd Albert nog, die brengt de boodschappen tot in de keuken.’

‘Ja, dat was wel een puntje waar ik over heb zitten nadenken, dat is een prima idee. Maar dan moet je wel eerlijk zeggen als je een keer niet kunt.’

Koos kent me als geen ander. Ik heb moeite met *nee* zeggen, met alle gevolgen van dien.

’s Avonds aan tafel vertel ik Pim, Deborah en Céline wat ik van mijn vader heb gehoord. Ook zij zijn verbaasd en hadden dit niet zien aankomen. Toch delen we allemaal dezelfde mening over zijn rijgedrag en zijn stiekem een beetje blij, zeker omdat hij zelf deze beslissing genomen heeft.

Pim en ik hebben een samengesteld gezin, we zijn allebei gescheiden. Ik heb twee dochters, Deborah en Céline die bij ons in huis wonen, en Pim heeft ook een dochter, Marise. Zij woont bij haar moeder en partner en komt af en toe bij ons langs.

Ik heb in de loop der jaren veel over mijn vader aan Pim verteld, hoe hij was als mens en wat we vroeger hebben

meegemaakt. Dat hij altijd voor me klaarstond met advies als ik daarom vroeg en dat we af en toe diepgaande gesprekken hadden over van alles en nog wat. Hoe hij mijn broer Ruud en mij overal mee naar toe nam. Naar musea, het theater, de film, het bos, steden door heel Europa, en overal wist hij over te vertellen en dan op een manier dat het onze interesse wekte of spannend was. Toen hij kleinkinderen kreeg herhaalde de geschiedenis zich en nam hij ook hen op sleeptouw.

Pim zit altijd aandachtig naar mijn verhalen te luisteren maar zegt dat hij mijn vader zo niet heeft leren kennen. Toen zij elkaar in 2006 ontmoetten was Koos in zijn ogen een vriendelijke, maar ook stille, vlakke man.

Als ik hierover nadenk heeft Pim wel gelijk, hij is veel stiller dan vroeger en stelt wel een vraag, maar vraagt vervolgens niet verder door. Dat is best vreemd, maar als je ouder wordt, zal je ook wel veranderen. Daar komt nog bij dat ik hem zo vaak zie dat sommige dingen minder snel opvallen.

Zoals Koos zelf al dacht, de cliënten komen nu naar hem toe en door sommigen wordt hij opgehaald. Hij gaat er best goed mee om, denk ik. Met de nadruk op *denk ik*, want ik kan me niet herinneren dat ik hem ooit heb horen klagen.

Als hij een keer naar de huisarts moet of voor een afspraak naar het ziekenhuis, rijdt Bert meestal. Bert is de vader van Petra en hij is Koos' achterbuurman. Koos is geabonneerd op het Algemeen Dagblad en elke ochtend als hij de krant uit heeft komt Bert een kopje koffie drinken en neemt de krant dan mee. Ik vind dat wel fijn, want zo is er altijd sociale controle.

Het jaar kabbelt zo een beetje door en het enige wat ik

zelf merk is dat Koos steeds meer vergeet. Maar daar kun je oud mee worden, zegt hij zelf altijd.

Voor zijn 78e verjaardag nemen Pim en ik hem mee om te lunchen bij de Brasserie in De Koperwiek. Als we aan een tafel bij het raam gaan zitten, zegt hij: 'Ik ben gestopt met werken.'

Ik ben met stomheid geslagen. Zo vaak hebben we aan hem gevraagd of hij nog niet de behoefte had om te stoppen en elke keer was het antwoord hetzelfde: Zo oud ben ik nog niet. En nu dit.

'De cliënten die ik nog heb gaan naar Kees.'

Kees is in zijn jonge jaren bij Koos op kantoor begonnen en heeft nu zijn eigen administratiekantoor.

Pim en ik kijken elkaar aan en begrijpen er helemaal niets van.

'Als u zulke beslissingen overweegt kunt u dat altijd met ons bespreken. Dat weet u toch?' Waarop Pim aan hem vraagt waarom hij überhaupt nooit over zulke dingen praat.

'Over zakelijke dingen praten heb ik afgeleerd in mijn huwelijk, daarvoor was geen interesse. Zo leer je de dingen waar je mee zit zelf op te lossen en uiteindelijk weet je niet beter meer. Daarnaast wil ik jullie daar niet mee lastigvalen.'

Mijn moeder vertrok na 28 jaar huwelijk met een andere man, en naar wat later bleek was dat niet de eerste.

'Ik wil het hier bij laten. De kogel is door de kerk en ik wil het er nu niet meer over hebben. Zullen we bestellen en lekker gaan eten?'

Het is uiteindelijk een gezellige, maar toch ietwat vreemde lunch. We brengen Koos naar huis en drukken hem nog een keer op het hart dat als hij ooit ergens over zou willen praten, hij bij ons terecht kan. Zijn antwoord daarop is een grijns en een knipoog.

Als we de straat uitrijden zeg ik: ‘Ik heb toch een raar gevoel aan deze lunch overgehouden. Dat hij stopt met werken snap ik en daar ben ik alleen maar blij mee. Maar dat hij vertelde niet meer te kunnen praten over moeilijke dingen die betrekking hebben op hemzelf, dat vind ik zo zielig. Ieder mens heeft dat toch nodig?’

‘Ja, daar zat ik ook aan te denken, echt vreselijk. Hij heeft wat zijn eigen gevoelens aangaat een muur om zich heen gebouwd.’

De hele terugweg zitten Pim en ik allebei in gedachten verzonken. Als we thuiskomen bel ik mijn broer Ruud op om te vertellen wat we gehoord hebben. Hij weet ook van niets.

‘Het verbaast me eigenlijk niet dat hij het op deze manier doet,’ zegt Ruud. ‘Hij is al zo lang gewend zijn eigen beslissingen te nemen.’

We praten nog wat met elkaar over onze kinderen en wat er verder in onze levens speelt. Voor we het gesprek beëindigen beloof ik Ruud dat ik hem op de hoogte zal houden. Ik snap niet zoveel van zijn nuchterheid. Maar goed, we zijn niet allemaal hetzelfde.

2

Er gaan twee jaren voorbij. Mijn vader en ik bellen elkaar iedere ochtend en avond op, gewoon om even te vragen hoe het gaat. Zo houd ik een vinger aan de pols en kan hij zijn verhaal kwijt.

Als die avond de telefoon gaat en ik opneem, hoor ik Koos heel ver weg. 'Ik hoor u haast niet, u klinkt zo raar.'

Na wat gerommel zegt hij: 'Hoor je me nu?'

Op mijn vraag of hij de hoorn op zijn kop had zegt hij: 'Nee hoor, ik weet heus wel hoe ik de telefoon moet gebruiken,' en begint vervolgens te lachen. In gedachten zie ik hem zitten in zijn luie stoel, benen over elkaar, borreltje naast hem, een sigaret in zijn hand en een grijns op zijn gezicht.

Hij heeft gegeten bij tante Adrie, de zus van mijn moeder, en oom Herman. Dat is wel bijzonder, want Koos is al dertig jaar gescheiden en heeft met beide zussen van mijn moeder nog steeds een goed contact.

'Hoe was het?'

'Het was erg gezellig, Herman heeft me opgehaald en weer thuis gebracht'. Koos is graag bij hen en bovendien kan tante Adrie heerlijk koken.

'Wat hebben jullie gegeten?'

Even is het stil en hoor ik hem denken.

‘Nou dat weet ik niet meer, maar het was heerlijk.’

‘Heeft u verder nog iets gedaan vandaag?’

Hij vertelt dat hij veel bezoek heeft gehad, een vroegere cliënt en nog twee mensen. Hij heeft geen idee meer wie dat waren. Ik vertel hem wat ik zoal gedaan heb die dag en ineens zegt hij: ‘O ja, ik weet weer wie er geweest zijn, Bert is vanochtend de krant komen halen en heeft een kopje koffie gedronken, en Petra is komen schoonmaken.’

Ik merk de opluchting bij hem dat hij het zich weer herinnert.

We spreken af dat ik de volgende ochtend weer kom om samen de wekelijkse boodschappen te doen, dat doen we meestal op dinsdag. We wensen elkaar alvast welterusten en beëindigen het gesprek.

‘Je kunt wel merken dat hij ouder wordt, hij vergeet steeds meer,’ zeg ik tegen Pim.

‘Je vader wordt al tachtig, dus wat wil je?’

‘Toch zit het me niet lekker, misschien is het verstandig om een keer met hem naar de huisarts te gaan. Hij gebruikt morfine tegen de pijn, die veroorzaakt wordt door zijn versleten rug en ik weet dat een bijwerking daarvan kan zijn dat je vergeetachtig wordt. Ik zou ook aan dokter Miedema kunnen vragen of hij geprikt kan worden op vitamine B12.’

Pim kijkt me aan en zegt gekscherend: ‘Daar komt zuster Ursula weer om de hoek kijken.’

Ik weet dat hij het goed bedoelt maar ben toch blij met mijn achtergrond in de gezondheidszorg.

De volgende dag rijd ik na de spits naar Capelle aan den IJssel en tref ik Koos geïrriteerd aan. ‘Bent u met het ver-

keerde heen uit bed gestapt, of is er iets aan de hand?’

‘Er is niets aan de hand. We kunnen alleen niet meteen boodschappen gaan doen want de apotheek is nog niet geweest om de medicijnen te brengen.’

Ik merk dat hij een beetje van slag is. ‘We kunnen twee dingen doen, of wachten tot ze geweest zijn of ik ga alleen de boodschappen doen.’

Koos denkt na en zegt uiteindelijk: ‘Ik wil eigenlijk wel graag mee.’

Nog geen vijf minuten later staat de apotheek met een grote plastic tas vol met medicijnen voor de deur.

‘Jeetje, weet u nou precies wat u slikt en wanneer u al die pillen in moet nemen?’

‘Wat denk jij?’ zegt hij en pakt de boodschappenkrat.

In de loop der jaren is mijn vader veel gaan mankeren: huidproblemen, longemfyseem, Parkinson, hartproblemen en dan ook nog een versleten rug.

In de auto vraag ik of hij het wat vindt als ik voortaan de medicijnen per week voor hem klaarzet. Ik leg hem uit dat je daar tegenwoordig heel handige doosjes voor kunt kopen bij de apotheek.

‘Vertrouw je me niet?’ vraagt hij.

‘Nou, ik weet wat u allemaal gebruikt en het is onderhand zoveel dat ook ik door de bomen het bos niet meer zou zien. Er zitten heftige medicijnen bij. Maar is het een goed idee of ziet u het anders?’

Koos geeft geen antwoord en blijft naar buiten kijken. Hij is nog steeds van slag. Tijdens het boodschappen doen zegt hij niet veel. We pakken de wekelijkse boodschappen en hij kijkt bij de kant-en-klaar maaltijden waar hij deze week zóal trek in heeft. Koken deed hij altijd graag, maar de laatste

tijd gaat bijna alles de magnetron in. Ik heb bij hem thuis al stiekem in zijn agenda gekeken of hij de aankomende week nog eetafspraken heeft staan. Meestal eet hij een keer in de week bij tante Adrie en af en toe, deze week ook, bij tante Riena, de andere zus van mijn moeder. Zaterdag gaat hij eten met Emiel en Annabel, voormalige cliënten van hem met wie gaandeweg een vriendschap is ontstaan. Ongeveer om de drie maanden nemen ze hem mee naar een mooi restaurant, de ene keer betaalt Koos en de andere keer zij.

‘U heeft maar vier maaltijden nodig omdat u deze week drie keer ergens anders eet. Ik doe toch iets niet goed, zo vaak heb ik dat niet,’ zeg ik lachend.

Eindelijk komt er een lach op zijn gezicht en hij zegt: ‘Zo slecht heb ik het niet. We moeten ook nog afbakcroissantjes meenemen want zondagochtend komt Fons ontbijten.’

Fons is de man van mijn beste vriendin Henriette en het is zijn ‘technische hulp’. Alles in en rondom het huis heeft hij al een keer onderhanden genomen. Daarnaast zijn het vrienden geworden. Regelmatig gaat Koos bij hen eten en af en toe komt Fons op zondagochtend een ontbijtje voor hem maken. Ze wonen een straat verderop, dus ook voor Koos eenvoudig aan te lopen.

Als we de boodschappen in de auto zetten zegt Koos: ‘Misschien is het toch wel handig, een dergelijke doos.’ Ik kijk hem aan en vraag wat voor een doos hij bedoelt. ‘Wie is er hier nou vergeetachtig? Je had het toch over een doos van de dokter?’

Ik schiet in de lach en zeg: ‘Ik denk dat het erfelijk is, laten we maar meteen zo’n doos gaan kopen, dan kan ik de pillen er vandaag nog in doen.’

Thuis gaat hij in zijn stoel zitten met zijn cryptogram en ik ga aan de slag met de medicijnen.

Nog geen twee minuten later staat hij naast me.

‘Dit behoeft natuurlijk wel enige uitleg, ik heb nog nooit zo’n doos gezien, laat staan gebruikt.’

‘Ik ben zo klaar en dan zal ik het uitleggen, het is best simpel. Tijdens het eten kunt u het zelf uitproberen.’

Hij blijft naast me staan en zegt: ‘Wil je zo even met me mee naar boven lopen? Ik wil je mijn inloggegevens van de computer en bankprogramma geven voor het geval dat er een keer iets met me gebeurt. Stel dat ik in een ziekenhuis word opgenomen, dan kan jij de betalingen in de gaten houden.’ Hij gaat weer terug naar zijn stoel om verder te puzzelen. Even later vraagt hij vanuit de woonkamer wat ik nou allemaal aan het doen ben.

‘Ik ben net klaar met uw medicijnen, zullen we nu even naar boven gaan?’

‘Naar boven gaan? Moet ik iets doen dan?’

‘U wilde toch het een en ander uitleggen op de computer?’

‘O ja, sorry, ik zat even met mijn hoofd ergens anders.’

Boven geeft hij me uitleg over de computer en laat zien waar de inlogcodes liggen. Doordat Pim en ik weten dat Koos nooit voor zichzelf een pensioen heeft afgesloten en nu alleen AOW heeft, is dit voor mij een mooie opening om aan hem te vragen of hij het financieel wel redt. Omdat hij altijd een eigen bedrijf heeft gehad kon hij financieel gezien doen en laten wat hij wilde. Dat doet hij nog steeds, vandaar mijn vraag.

‘Ik zal het je laten zien. Op mijn spaarrekening staat vijfendertigduizend euro en daar kan ik heel wat extra dingen van doen. Ik mag dan wel geen pensioen hebben, maar ik

ben wel accountant en heb mijn zaakjes goed op orde.’

‘Heeft u ook huur- en zorgtoeslag aangevraagd toen u met werken bent gestopt? Want met alleen AOW heeft u daar recht op.’

Ik zie verwarring op zijn gezicht en hij zegt dat hij dat niet wist. Ik val haast van mijn stoel... mijn vader, tot voor kort nog accountant en niet weten of hij daar recht op heeft? Ik laat niets merken en vraag of we dat meteen zullen regelen.

Hij kijkt me aan: ‘Zou jij me daarbij willen helpen? Ik weet niet zo goed hoe dat werkt. Als je ouder wordt vergeet je weleens dingen.’

‘Is goed hoor, ik help u wel. Zoekt u even uw DigiD op, dan kunnen we daarmee inloggen bij de belastingdienst.’

‘DigiD? Bedoel je mijn bankpas?’

Om hem verder een ongemakkelijk gevoel te besparen ga ik op zoek in de vele ordners die boven zijn bureau netjes op een plank staan. Na twee ordners te hebben doorgespit heb ik de gegevens gevonden.

‘O, bedoelde je dat? Als je er gewoon naar gevraagd had dan had ik het zo voor je kunnen pakken,’ zegt hij.

We vullen alles in en Koos is verbaasd dat hij de toeslagen ook nog eens met terugwerkende kracht krijgt. Naast zijn computer liggen wat rekeningen die nog betaald moeten worden. ‘Zullen we die rekeningen ook even wegwerken? Dan gaan we daarna beneden nog iets drinken en dan is het tijd voor de lunch.’

Hij betaalt zijn rekeningen en controleert alles nog een keer. Als hij klaar is zet hij op de rekeningen BETAALD en bergt ze op in een ordner.

Tijdens het middageten geef ik hem de pillendoos, hij kijkt er even naar en pakt vervolgens de pillen die hij moet nemen. Gelukkig, dat gaat goed.

‘Misschien is het handig als we in de agenda bij iedere dag zetten hoe laat u uw pillen in moet nemen, zo kunt u het niet vergeten.’

‘Als je dat zou willen doen graag, ik kijk namelijk vaak in mijn agenda omdat ik soms weleens iets vergeet. Dat heeft natuurlijk met mijn leeftijd te maken. Ook al zou je dat niet zeggen, ik zie er natuurlijk nog veel jonger uit.’

Dit zegt hij met een glimlach en ik lach met hem mee.

‘Nu we het er toch over hebben, is het misschien verstandig om voor volgende week dinsdag een afspraak te maken met dokter Miedema? Die vergeetachtigheid zit me een beetje dwars, het kan de leeftijd zijn maar u gebruikt morfine. Dat zou ook een reden kunnen zijn, misschien is het wel deels op te lossen.’

Mijn vader is er geen liefhebber van om naar de huisarts te gaan maar stemt wonder boven wonder meteen in.

Als ik naar huis ga, staat hij in de deuropening en zegt: ‘Wat ben je toch een lieve meid, bedankt voor alle hulp. Ik ga nu in de koelkast kijken. Als ik dat doe dan voel ik me zo rijk als ik al die boodschappen zie staan.’ Hij straalt helemaal.

Onderweg naar Brielle denk ik dat hij de laatste tijd steeds vaker die opmerking maakt als ik wegga, het is iets van de laatste maanden. Misschien bedoelt hij eigenlijk dat hij blij is dat alles weer geregeld is, maar dat weet ik niet zeker.

De rest van de week verloopt rustig, met de pillendoos kan Koos goed overweg en hij is elke keer in een prima humeur aan de telefoon. Ik weet dat als er echt iets zou zijn er

genoeg sociale controle om hem heen is.

Petra komt twee à drie keer per week langs om schoon te maken en de was op te halen of te brengen. Ze komt nooit op een vaste dag of tijd omdat ze naast haar werkzaamheden bij Koos, ook nog een dag doktersassistente is en kraamverzorgster op afroepbasis. Daarnaast komt Bert elke ochtend voor de krant en Fons geeft ook regelmatig een schop tegen de deur voor een kopje koffie of een glas wijn. Bijna iedere dag komt er wel een oude cliënt of vriend zomaar langs. Iedereen ziet hem graag en dat doet me goed.

Pim en ik staan op zaterdagavond de tafel af te ruimen als de telefoon gaat. Ik loop ernaartoe en zie dat het Koos is. 'Koos ging vanavond toch uit eten met Emiel en Annabel?' vraag ik aan Pim en neem de telefoon op voordat hij antwoord kan geven.

'Hallo, Koos.'

Hoe weet jij nou dat ik het ben?'

'Dat zie ik aan het nummer in het scherm. Gaat alles goed? U zou toch uit eten gaan vanavond?'

'Ja, maar dat was ik vergeten. Ik had om vijf uur al trek en ben eten gaan maken. Toen ik het net op had stond Emiel voor de deur en die vroeg of ik er klaar voor was. Ik begreep niet waar hij het over had en toen vertelde hij over het restaurant dat besproken was. Nou Marjolijn, maar goed dat we naar de huisarts gaan.'

'Wat vervelend. Hoe reageerde Emiel?'

'Hij vond het geen probleem, we gaan nu volgende week. En ja, ik heb het al in mijn agenda gezet. Alleen moet ik er dan wel in kijken. Maar ik ga nu ophangen want er komt zo een detective op de tv. Gaat bij jullie alles goed?'

'Ja hoor, hier gaat het prima.'